

HANDLINGSPLAN FOR FOREBYGGELSE OG BEKÆMPELSE AF ROTTER 2022-2024

SILKEBORG KOMMUNE

**Silkeborg Kommune
Teknik- og Miljøafdelingen
Natur- og Miljøsektionen
Sagsnr. EMN-2021-04392**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Forord	3
2. Lovgrundlag	3
3. Rottebekæmpelsen i Silkeborg Kommune	4
4. Ressourcer til rottebekæmpelsen	5
5. Status på rottebekæmpelsen	5
5.1. Rottebekæmpelse i kloakkerne	6
5.2. Bekæmpelse af overfladerotter	8
6. Fokusområder for rottebekæmpelse i den kommende periode	9
6.1. Rottebekæmpelse i det åbne land	10
6.2. Miljøbevidst anvendelse af rottegifte	13
6.3. Styrket forebyggende indsats	15
7. Optimere brugen af digitale løsninger	17
8. Regler for privat bekæmpelse	18
9. Tilsyn med bekæmpelsen	20
10. Evaluering af den fremtidige rottebekæmpelse	21

1. FORORD

Danmark har haft en rottelov siden 1907 og tanken var dengang, at rotterne skulle udryddes, fordi rotter kan overføre en lang række sygdomme til os mennesker og vores husdyr.

Vi har dog siden måtte erkende, at rotter ikke kan udryddes. De trives rigtigt godt i menneskers nærhed, idet vi, uden at vi er klar over det, sørger for at vores omgivelser byder rotten på skjulesteder og mad.

Hvis man som borger er så uheldig at få rotter, vil Silkeborg Kommune sikre hurtig og kvalificeret hjælp til at skaffe sig af med problemet. Men den enkelte borger og grundejer skal selv gøre en indsats med hensyn til forebyggelse af rotter på egen ejendom. Ved at rottesikre boligen og sørge for at der ikke ligger spiseligt affald eller føde på ejendommen, kan man langt hen ad vejen undgå rotter.

Silkeborg Kommune ønsker med denne handlingsplan at synliggøre den kommunale rottebekæmpelse og hvad kommunen og borgerne skal gøre for at forebygge og bekæmpe rotter.

Det har siden 1. januar 2013 været et krav, at alle kommuner udarbejder en handlingsplan for den kommunale rottebekæmpelse. Handlingsplanen skal revideres minimum hvert tredje år.

Handleplanen er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende lovgivning.

2. LOVGRUNDLAG

Rotten er et skadedyr, og jf. § 17 i miljøbeskyttelsesloven er kommunen forpligtiget til at foretage en effektiv rottebekæmpelse.

Miljøstyrelsens bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter fastsætter krav til kommunens rottebekæmpelse.

Rottebekæmpelsen skal desuden ske i overensstemmelse med følgende:

- Miljøstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter
- Miljøstyrelsens vejledning til brug af antikoagulanter til bekæmpelse af rotter (resistensstrategi)
- Kemikalieloven - Bekendtgørelse af lov om kemikalier
- Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter

Silkeborg Kommune udarbejder en ny rottehandlingsplan minimum hvert tredje år, som godkendes af kommunalbestyrelsen, jf. § 5 i rottebekendtgørelsen.

Handlingsplanen skal indeholde overordnede mål for rottebekæmpelsen i kommunen og beskrive følgende forhold:

- Tildelte ressourcer til rottebekæmpelsen.
- Målbare succeskriterier for rottebekæmpelsen.
- Beskrivelse af tiltagene til opnåelse af de beskrevne mål.

- Plan for den kommunale kloakrottebekæmpelse og samarbejde med forsyningen om kloakrottebekæmpelse indeholdende beskrivelse af omfang og metoder (fælder, spærrer, gift mv.).
- Oplysning om, hvorvidt kommunen tillader privat bekæmpelse, herunder f.eks. om privat bekæmpelse er geografisk begrænset eller begrænset til bestemte bekæmpelsesmetoder.
- Plan for kommunens tilsyn med privat rottebekæmpelse, hvis kommunen tillader privat rottebekæmpelse.

Denne handlingsplan gælder for perioden 2022 - 2024 og den afløser den hidtidige handlingsplan for årene 2019-2021.

3. ROTTEBEKÆMPELSEN I SILKEBORG KOMMUNE

Rottebekæmpelsen er en kommunal opgave og i Silkeborg Kommune udføres bekæmpelsen af Entreprenørgården. Den daglige administration, kontrol og håndhævelse inden for området varetages af kommunens eget administrative personale.

Den administrative varetagelse af rottebekæmpelse har til formål at sikre:

- at kommunens borgere modtager en effektiv bekæmpelse og forebyggelse af rotter
- at kommunens borgere aktivt deltager i forebyggelse på egne arealer
- at al bekæmpelse og forebyggelse følger de lovgivningsmæssige retningslinjer

Silkeborg Kommune bekæmper rotter i hele kommunens område efter anmeldelse. Er der tale om forekomst af rotter i beboelsen, på fødevarevirksomheder og lignende, vil borgeren få besøg af rottebekæmperen samme dag eller senest næste dag.

Ved anmeldelse om rotter udendørs vil borgeren få besøg af den kommunale rottebekæmpelse senest 5 hverdage efter anmeldelse.

I Silkeborg Kommune kan borgeren anmelde rotter døgnet rundt via kommunens hjemmeside eller på www.fangrotten.dk.

Silkeborg kommune har desuden pligt til:

- at sikre at bekæmpelsen følger Miljøstyrelsens resistensstrategi for anvendelse af gift
- at udføre et årligt tilsyn på de "Tilsynspligtige ejendomme"
- at føre tilsyn med private bekæmpelsesfirmaer og personer som har opnået følgende autorisationer:
R1 (Autorisation til erhvervmæssig forebyggelse og bekæmpelse af rotter) og
R2 (Autorisation til at bekæmpe rotter på egen erhvervejendom)

4. RESSOURCER TIL ROTTEBEKÆMPELSEN

Vi betaler alle til den kommunale rottebekæmpelse

Som grundejer i Silkeborg Kommune betaler du for den kommunale rottebekæmpelse via ejendomsskatten, hvor der opkræves et gebyr svarende til en andel af ejendomsværdien.

Beløbet dækker udgifter til selve bekæmpelsen, samt de tilknyttede administrative opgaver, som varetages af Silkeborg kommunes Teknik- og Miljøafdeling. Rottebekæmpelsen skal hvile i sig selv, og et over- eller underskud indregnes derfor i gebyret for de efterfølgende år.

Som borger eller virksomhed skal man således ikke betale ekstra, hvis man en dag får brug for hjælp til bekæmpelse af rotter på sin ejendom.

Gebyret er for 2022 på 0,052 promille af ejendomsværdien. Det vil sige for en ejendomsværdi på 1.000.000 kr. vil afgiften blive 52 kr. pr. år for rottebekæmpelse.

Der vil løbende kunne ske reguleringer i gebyret. Gebyret reguleres i forhold til den gældende lovgivning på området, samt for at sikre en miljøbevidst og effektiv bekæmpelse.

- Rottegebyret opgøres som en promillesats af ejendomsværdien
- Rottegebyret dækker alle direkte udgifter forbundet med den kommunale rottebekæmpelse
- Får man rotter og har brug for hjælp til at få dem bekæmpet, har man allerede betalt for ydelsen og skal ikke betale yderligere
- Rottegebyret dækker ikke grundejeres egne udgifter til udbedringer af defekte kloakker, skader forårsaget af rotter og diverse rotte-sikring

Silkeborg Kommunes Teknik- og Miljøafdeling anvender ca. 0,4 årsværk på administrationen af den kommunale rottebekæmpelse.

Den administrative indsats går til databehandling, samt sikring af at der fortsat leveres en effektiv og målrettet rottebekæmpelse. Der er dagligt dialog med borgere om konkrete rottesager. Teknik- og Miljøafdeling håndhæver rottebekendtgørelsens regler i det omfang rottebekæmperne ikke - ved hjælp af dialog - kan få grundejeren til at ændre på de forhold som skaber rottetilhold.

5. STATUS PÅ ROTTEBEKÆMPELSEN

Silkeborg Kommune strækker sig over ca. 864 km² og har godt 96.000 indbyggere. Kommunen har igennem en længere årrække haft et godt og effektivt samarbejde med Entreprenørgården, som har stået for den praktiske rottebekæmpelse.

Selv om der kun anvendes omkring 5 årsværk til rottebekæmpelsen har Entreprenørgården 6-7 autoriserede rottebekæmperne som er tilknyttet arbejdsområdet. Alle bekæmperne vil derfor ikke være beskæftiget med rottebekæmpelse hele året rundt, men står til rådighed ved spidsbelastninger, sygdom mv.

Antallet af rotteanmeldelser

Antallet af rotteanmeldelser varierer fra år til år. Der har dog været en faldende antal rotteanmeldelser hen over de sidste 5-6 år. Se tabel herunder.

TABEL 1. ANTAL ROTTEANMELDELSER OG GIFTFORBRUG I PERIODEN FRA ÅR 2015 - 2021

Årstal	Antal anmeldelser	Giftforbrug kg	Giftforbrug pr. anmeldelse kg
2015	4478	2679	0,60
2016	3846	1807	0,47
2017	3377	1649	0,49
2018	3208	1251	0,39
2019	3160	890	0,28
2020	4426	750	0,17
2021	2717	201	0,07

Rotterne kan i de milde vintre få et ekstra kuld unger som giver flere rotteanmeldelser i det efterfølgende år.

Forbrug af gift til rottebekæmpelse

Silkeborg kommune har opnået en markant fald i giftforbruget siden 2015. Forbruget er faldet fra 2679 kg i år 2015 til 201 kg gift i år 2021. Det er et fald på knap 2,5 tons årligt. Silkeborg kommune bruger i år 2021 kun 12 % af den giftmængde pr anmeldelse, som blev brugt i år 2015. Silkeborg kommune har reduceret giftforbruget kraftigt uden stigning i antallet af rotteanmeldelser

Der er som erstatning for giften udleveret 5000-6000 smækfælder til de borgere, som har haft rotteproblemer i løbet af år 2020 og 2021. Borgerne kan bruge smækfælderne til såvel forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

5.1. ROTTEBEKÆMPELSE I KLOAKKERNE

Hovedparten af rotteforekomsterne på overfladen stammer fra kloakrotter. Rotterne har typisk gnavet sig igennem kloakrørene og er kommet op til overfladen, fordi rørene er slidte, utætte eller brudt sammen på grund af tæring, ælde, byggesjusk mv.

Når kloakrotterne kommer op til overfladen, tager en del af dem permanent ophold der, og strejfer rundt i området i deres søgen efter føde. Dette skaber utryghed og gener for de borgere som får rottebesøg.

Den kommunale forpligtelse til at bekæmpe rotterne gælder imidlertid alene rotter på jordoverfladen. Tankegangen bag denne sondring er, at kloakkerne skal være tætte - og såfremt de er det - vil de holde rotterne *inde* i ledningerne, hvor rotterne ikke udgør en smittefare mod mennesker.

Denne sontring kan, set ud fra et overordnet bekæmpelsessynspunkt, forekomme ulogisk, men udgangspunktet for lovgivningen har altid været, at rotterne på overfladen udgør langt den største trussel mod menneskelig aktivitet, og at indsatsen derfor primært bør ske her. Det er den forebyggende indsats med intakte kloakker, som har størst værdi til begrænsning af gener forårsaget af kloakrotter.

Silkeborg Kommune i samarbejde med Silkeborg Spildevand vil fokusere på varige løsninger til begrænsning af kloakrotter.

Rottespærre på kommunale og private institutioner, samt byggemodninger

Rottebekendtgørelsen påbyder kommunen at opsætte rottespærre følgende steder, hvis det er teknisk muligt:

- På private, regionale og statslige institutioner, skoler og plejehjem.
- På kommunalt ejede skoler, plejehjem og daginstitutioner.
- I forbindelse med kommunale byggemodninger.

Kommunale institutioner, skoler og plejehjem Silkeborg Kommune har siden 2013 været i gang med opsætning af rottespærre. Der er opsat rottespærre på alle regn- og spildevandsledninger til kommunalt ejede skoler, plejehjem og daginstitutioner, hvis det er teknisk muligt.

Der udføres regelmæssige tilsyn med rottespærre, hvor den rengøres og smøres, så det sikres, at de fungerer efter hensigten og ikke medfører opstuvning i afløbssystemet.

Private, regionale og statslige institutioner skoler, plejehjem og institutioner

Silkeborg Kommune har opsat rottespærre på alle regn- og spildevandsledninger på de skoler, plejehjem og institutioner, som har haft et ønske hertil. Alle skoler, plejehjem og institutioner er blevet tilbudt opsætning af rottespærre og disse er opsat, hvor der er givet accept hertil fra grundejeren.

Silkeborg Kommune udfører regelmæssige tilsyn med rottespærre, hvor den rengøres og smøres, så det sikres, at de fungerer efter hensigten og ikke medfører opstuvning i afløbssystemet.

På Silkeborg Sygehus er der opsat en elektronisk rottespærre i skelbrønden indtil sygehuset grund. Silkeborg sygehus har desuden valgt at opsætte ekstra rottespærre inde på egen grund, for at sikre, at kloaksystemet på sygehuset grund er rottefrit.

Byggemodninger

Silkeborg Spildevand Kommune har siden 2013 opsat rottespærre på alle regn- og spildevandsledninger til kommunalt ejede byggemodninger. Hermed skulle kloaksystemerne i disse områder kunne holdes rottefrie.

Defekte kloakker skal udbedres hurtigst muligt

Defekte kloakker er en af de hyppigste årsager til rotteanmeldelser i byzonen. Langt størstedelen (anslået ca. 80 %) af de defekte kloakker forekommer på privat grund.

En rotte gnaver i alle ujævnheder, huller og sprækker som den kan finde i kloaksystemet. Hvis kloaksystemet har små skader, kan en rotte hurtigt gøre skaden større. Rotten søger konstant efter fødekilder og hvis det er muligt, gnaver den så stort et hul i kloakledningen, at

den kan komme ud i dens søgen efter føde. Rotten graver herefter i jorden for at komme op til jordoverfladen. Udover rottegenerne på jordoverfladen kan jord mv. nu være årsag til tilstopning af kloaksystemet, så borgeren ikke kan komme af med spildevandet.

Grundejere skal sikre og vedligeholde deres afløbsledninger og brønde. Kommunen kan derfor påbyde grundejere at udbedre defekte afløbssystemer hurtigst muligt.

I større kloakerede områder er det ikke muligt at udrydde rotterne i kloaksystemet, men hvis kloakkerne er i god stand, vil rotterne ikke kunne trænge ud af kloakkerne. Som led i indsatsen med, at holde rotterne inde i ledningssystemet, vil Silkeborg Kommune fokusere på følgende løsninger:

- Hurtig fejlfinding, hvilket omfatter røgprøve ved den mindste mistanke om kloakdefekt.
- Krav om hurtig udbedring af kloakdefekter i både offentlige og private ledningsnet.
- Informere om muligheden for installation af en rottespærre.

Fokus på håndhævelse skal ses som et led i en effektiv rottebekæmpelse i byzonen.

Målrettet kloakrottebekæmpelse i samarbejde med Silkeborg Spildevand

Formålet med kloakrottebekæmpelse er at minimere gener, som rotter fra kloakkerne ofte forårsager, når de kommer op på jordoverfladen. Det er en kendsgerning, at rotter trives fint i kloakkerne. En aktiv, strategisk bekæmpelse vil reducere antallet af rotter i kloaksystemerne og dermed begrænse rottegenerne på overfladen.

Silkeborg Spildevand udfører derfor strategisk bekæmpelse af rotter ved brug af giftfrie metoder til gavn for miljøet og borgerens sundhed og herunder højere serviceniveau. Denne indsats er med til at begrænse antallet af rotter i ledningsnettet og små "lukkede" kloaksystemer kan blive til rottefrie zoner. De elektroniske smækfælder kan anvendes som rottespærre indtil området.

Silkeborg Spildevand og kommunens administration holder løbende møder med henblik på at udveksle viden og information, som har til formål at målrette indsatsen mod kloakrotter.

5.2. BEKÆMPELSE AF OVERFLADEROTTER

Forekomst af rotter er betinget af at der er mad, vand og skjulesteder. Rotten har ofte rig mulighed for at finde disse 3 ting i vores umiddelbare omgivelser. Netop derfor trives rotten så godt i vores nærvær.

Hvis man effektivt skal forebygge mod rotter, skal man fjerne fødekilderne – f.eks. kan hønsehøld og fuglefodring være gode fødekilder for rotter og et skur, som ikke er rottesikkert, er et godt sted at bo.

Tilgangen til vand kan derimod være svær at begrænse.

Rotter bevæger sig over store afstande, og derfor er skjulestederne også mange og svære at begrænse.

Fuglefodring

Forekomst af "overdreven" fuglefodring kan skabe gode forhold for rotter.

I Silkeborg kommune kommer 10-20 % af rotteanmeldelserne fra fuglefodring. Det giver derfor god mening med en særlig indsats på dette område.

Silkeborg Kommune udleverer skriftlig information, til de borgere som har fået rottetilhold, der beskriver hvordan de fremover undgår rotter ved fuglefodring. Rottebekæmperen giver desuden en grundig vejledning om hvordan fuglefodring kan udføres uden at rotterne også fodres.

Borgerne informeres løbende igennem følgende:

- Information på Kommunens hjemmeside
- Ved annoncering i lokale medier

Silkeborg Kommune har opsat skilte langs med søerne, som anmoder borgerne om at begrænse fugle- og andefodringen. Skiltene betragtes som vejledende og giver oplysninger om hvilke skadelige virkninger fugle- og andefodringen kan have på søernes miljøtilstand, dyrenes adfærd og problematikken omkring tiltrækning og formering af rottebestande.

Hønsehold og kaniner

Hønsegårde er populære i byzonen, men er de ikke indrettet rigtigt, kan de give rotteproblemer.

Silkeborg kommune har udarbejdet en informationsfolder som beskriver hvordan hønsehuse og hønsegårde (og kaninbure), skal indrettes, samt oplysninger om hensigtsmæssig fodring.

Borgerne informeres løbende igennem følgende:

- Information på Kommunens hjemmeside
- Ved annoncering i lokale medier

Håndhævelsen

Silkeborg Kommune vil i de sager, hvor det viser sig nødvendigt at foretage håndhævelse følge nedenstående generelle forløb:

- Årsagen til rotter identificeres
- Kommunal bekæmpelse igangsættes
- Grundig information om årsagen til rottetilholdet, og hvilke tiltag borgeren skal foretage
- Borgeren får en realistisk tidsfrist for opfyldelse af kommunens krav
- Rottebekæmpelsen foretager kontrolbesøg ved tidsfristens udløb
- Ved manglende opfølgning af henstilling vil kommunen udstede en formel varsling om påbud
- Der følges op på varsling og påbud ved udløb af frist
- Helt undtagelsesvist kan der blive tale om politianmeldelse og/eller selvhjælpshandling

Succeskriterier:

- Nedgang i andelen af rotteanmeldelser forårsaget af hønse- og fuglehold mv.
- Nedgang i andelen af rotteanmeldelser forårsaget af fuglefodring
- Der stilles skrappe krav til indretning af hønsehold for at undgå gentagne rotteanmelder og for at skabe tryghed hos de omkringboende.

6. FOKUSOMRÅDER FOR ROTTEBEKÆMPELSE I DEN KOMMENDE PERIODE

I det daglige vil Silkeborg Kommune fortsat give borgerne en effektiv rottebekæmpelse. For at begrænse rotternes levesteder vil Silkeborg Kommune arbejde med flere fokusområder.

Silkeborg Kommune har valgt at have særlig fokus på 3 områder i denne planperiode. For hvert af de enkelte fokusområder er der en kort beskrivelse af indsatsen. Der er ikke tale om en prioriteret rækkefølge af de enkelte områder.

Fokusområde 1: Det åbne land

Når afgrøderne høstes, modtager Silkeborg kommune mange rotteanmeldelser. Rotterne formerer sig kraftigt i løbet af sommerperioden, hvor der er afgrøder på markerne. Når afgrøderne høstes, er der alt for mange roter, i forhold til det begrænsede fødegrundlag og rotterne vil søge mod de omkringliggende ejendomme for at finde føde og læ.

Silkeborg Kommune vil i sommerhalvåret have fokus på bekæmpelse af rotter i det åbne land.

Rottebekæmperne laver opsøgende arbejde med fokus på:

- at besøge ejendomme med gentagne rottetilhold, samt gennemgang af arealer i nærheden af ejendommen
- at tilse vildtfodringspladser
- at gennemgå udvalgte vandløbsstrækninger og søer

Fokusområde 2: Miljøbevidst brug af gift

Gift er belastende for både naturen og for de dyr, der spiser de forgiftede rotter. Hvert år dør flere rovfugle og rovdyr af forgiftning. Døden med rottegift er langvarig og pinefuld.

Silkeborg kommune arbejder hele tiden på at reducere giftforbruget og har fokus på at inddrage nye teknologier og tiltag, som kan bruges til at bekæmpe rotterne uden brug af gift.

Fokusområde 3: Forebygge rottetilhold

Hvis vi kun bekæmper rotterne, men ikke rottesikrer bygningerne, vil rotterne med sikkerhed komme igen på et eller andet tidspunkt. Forebyggelsen er derfor den vigtigste opgave på et rotteproblem, idet der ikke skal anvendes gift og fælder eller ofres tid på bekæmpelse en anden gang. God forebyggelse kan forhindre nye generationer af rotter i at blive født.

Ingen er interesseret i at have rotter på deres ejendom og i de fleste tilfælde, er det mangel på viden, og/eller dårlige vaner, som er årsag til rottetilholdet. En større forebyggende indsats vil reducere rottebestanden i et område og vil øge trygheden hos de omkringboende.

Succeskriterier:

Der skal fastsættes målelige succeskriterier for fokusområderne. For alle områder er det overordnede succeskriterie at begrænse antallet af rotter. Milde vintre, sygdom blandt rotter og meget mere kan også have indflydelse på antallet af rotter.

Igennem den årlige evaluering af rottebekæmpelsen vurderes der på om det enkelte fokusområde fortsat er aktuelt eller skal justeres.

6.1. ROTTEBEKÆMPELSE I DET ÅBNE LAND

Det åbne land prioriteres højt.

Når afgrøderne høstes, modtager Silkeborg kommune mange rotteanmeldelser. Rotterne formerer sig kraftigt i løbet af sommerperioden, hvor der er afgrøder på markerne. og rotterne vil søge mod de omkringliggende ejendomme for at finde føde og læ.

Der er også mange husdyrbrug som har oplag af foder som er let tilgængeligt for rotter. Desuden er der et hav af skjulesteder f.eks. udmugningskanaler, gyllekanaler, halmstakke, lofter mv. På disse ejendomme er det svært at udrydde rotterne, men en øget indsats kan begrænse antallet af rotter betydeligt.

Silkeborg Kommune vil i sommerhalvåret have fokus på bekæmpelse af rotter i det åbne land. Rottebekæmperne laver opsøgende arbejde med fokus på:

- at besøge ejendomme med gentagne rottetilhold, samt gennemgang af arealer i nærheden af ejendommen
- at tilse vildtfodringspladser
- at gennemgå udvalgte vandløbsstrækninger og søer

De tilsynspligtige ejendomme

De tilsynspligtige ejendomme skal besøges mindst én gang om året i perioden fra 1. oktober til 1. marts. De tilsynspligtige ejendomme er de steder, hvor der statistisk set, er flest rotter.

Miljøstyrelsen har defineret følgende typer af ejendomme som de tilsynspligtige:

- Erhvervsjendomme med dyrehold, samt ejendomme med f.eks. pelsdyravl, rideskoler, hundekenneler o. lign.
- Primærproduktion af fødevarer og foder til dyr. Det kan være f.eks. landbrugsbedrifter, dambrug eller gartnerier.
- Ejendomme som opbevarer foderstoffer eller planteprodukter som efterfølgende anvendes til produktion af fødevarer til mennesker. Det betyder at alene opbevaring af foder som f.eks. korn vil gøre ejendommen tilsynspligtig også uden at der foregår produktion på ejendommen.
- Erhvervsjendomme uden primærproduktion, hvis der f.eks. opbevares frugt, grøntsager, rodfrugter og lignende produkter, som efter pakning sælges til konsum for mennesker.

Fødevareraktiviteter er som udgangspunkt ikke omfattet af begrebet tilsynspligtige ejendomme. Fødevarestyrelsen foretager undersøgelse for rotter i forbindelse med deres kontrol efter fødevarerlovlovgivningen. Silkeborg Kommune vil kun føre tilsyn med disse fødevareraktiviteter, hvis virksomheden har større udendørs arealer, som ikke er omfattet af Fødevarestyrelsens kontrol jf. hygiejnevejledningen.

Beskrivelse af tilsyn

Rottebekæmperne besøger de tilsynspligtige ejendomme uvarslet. Selv om der ikke træffes nogen hjemme, skal rottebekæmperen undersøge de tilgængelige udendørs arealer for tegn på forekomst af rotter.

Ved forekomst af rotter bliver ejeren af ejendommen kontaktet og der iværksættes rottebekæmpelse efter gældende regler.

Konstateres der ikke rotter, afleveres en skriftlig meddelelse herom, sammen med oplysning om, at en eventuel forekomst af rotter straks skal anmeldes på www.fangrotten.dk.

Hvis der konstateres rotter på en tilsynspligtig ejendom, vil Silkeborg Kommune lave en bygningsgennemgang, hvor alle bygningsmæssige fejl og mangler vil blive beskrevet. Bygninger skal rottesikres således, at rotterne ikke har adgang til fødekilder. Rottebekæmperen vil desuden vurdere på om omgivelserne renholdes i tilstrækkelig grad til, at rotter ikke tiltrækkes.

Et besøg mindst én gang hvert år sikrer, at Silkeborg Kommune løbende får fulgt op på, at de krav som rottebekæmperen har stillet til grundejeren gennemføres. På sigt vil en effektiv forebyggelse kunne reducere antallet af rotter i området.

Rottebekæmperen vil på ejendomme med mange rotteproblemer forsøge at lave samarbejdsaftaler. Silkeborg kommune udleverer giftfrit bekæmpelsesudstyr i form af smækfælder mv. som opsættes på ejendommen. Grundejer holder løbende opsyn med om der kommer rotter i fælderne og kontakter bekæmperen hvis der konstateres rotter.

Silkeborg kommune har stor succes med disse samarbejdsaftaler. Grundejeren får på den måde mere fokus på rottebekæmpelsen og bliver mere engageret i både bekæmpelsen og rottesikringen af ejendommen.

Der aftales ofte hyppigere besøg (2-4 gange årligt) på disse ejendomme, for at opnå et godt samarbejde i omkring rottebekæmpelsen.

Silkeborg kommune opfordrer grundejeren til at investere i flere katte og hunde som naturligt vil bekæmpe eventuelle rotter. Desuden kan grundejeren få udleveret en uglekasse eller tårnfalkekasse, hvis det giver mening i forhold til rottebekæmpelsen. Grundejer skal selv hænge kassen op.

Indsatsen på de tilsynspligtige ejendomme giver Silkeborg Kommune et bedre overblik over evt. rotteproblemer på hver enkelt ejendom, men også kendskab til hvad der er af rottetryk i området. Det vil styrke muligheden for at gennemføre en koordineret indsats i forhold til både bekæmpelsen og forebyggelsen.

Det vil i stigende grad blive nødvendigt at håndhæve grundejerens pligt til, at vedligeholde og renholde sin ejendom, så den er "rottefri".

Succeskriterium:

- At antallet af ejendomme med gentagne rottetilhold falder
- At antallet af rotteanmeldelser i landzonen falder
- At viden om forekomst og årsager til rotter i landzonen er med til at reducere rottetilhold i landzonen
- At giftforbruget til rottebekæmpelsen reduceres

Vildtfodringspladser

Et særligt problem er foderpladser for vildt, f.eks. fasaner, ænder og råvildt. Antallet af disse vildtfodringspladser, herunder vildtplejende plantebræmmer med majs, er steget igennem de senere år. Der opstår meget let rottetilhold på disse, hvis vildtet fodres uhensigtsmæssigt eller skødesløst.

På vildtfodringspladser må der ikke udlægges mere foder, end vildtet hurtigt kan æde det op. Desuden skal der anvendes foderautomater eller foderet skal lægges på steder, hvor rotterne ikke kan nå det.

Hvis vildtfodringspladsen giver rotteproblemer, skal Kommunen meddele grundejeren, at der skal foretages afhjælpende foranstaltninger, eller at aktiviteten helt skal ophøre. Hjemmel hertil findes i bekendtgørelsen om miljøregulering af visse aktiviteter, hvor der står, at ingen ved udlægning af foder eller på anden måde må skabe tilhold for fugle eller andre omstørfjende dyr, når dette medfører ulemper for omgivelserne.

Silkeborg Kommune vil ved tilsynsbøgene på de tilsynspligtige ejendomme og på andre ejendomme i det åbne land med rottetilhold, informere om risikoen for rottetilhold på vildtfodringspladserne mm. Det vil være en naturlig del af tilsynsbesøget at kontrollere om vildtfodringspladserne er levested for rotterne.

Succes kriterier for indsatsen i det åbne land:

- Antallet af rotter i det åbne land via en øget indsats på at begrænse rotternes adgang til fødekilder, reduceres.

Indsats ved søer og vandløbstrækninger

Rottebekæmperne vil som et led i den forebyggende indsats gennemgå udvalgte strækninger langs med vandløb og søer.

Det kan være strækninger som ligger tæt på ejendomme med gentagne rottetilhold, nær vildtfodringspladser mv.

6.2. Miljøbevidst anvendelse af rottegifte

Antikoagulanterne (gifte) er de mest effektive kemiske bekæmpelsesmidler mod rotter. Antikoagulanter virker blodfortyndende og medfører en pinefuld død ved at forårsage indre blødninger. Desværre viser diverse undersøgelser, at der findes meget høje koncentrationer af antikoagulanter i næsten alle små rovpattedyr og rovfugle i Danmark.

På grund af den store spredning af antikoagulanter i miljøet har Miljøstyrelsen strammet kravene til brugen af disse gifte, hvilket skaber et naturligt behov for udvikling af metoder og teknologi til giftfri rottebekæmpelse.

Nogle af de væsentligste alternativer til antikoagulanter er:

- Bygningssikring
- Renholdelse af omgivelserne
- Vedligeholdelse og renovering af kloakker og ledningsnet. (Evt. rottespærrer)
- Fældefangst

- Biologisk bekæmpelse ved tiltrækning af rovdyr og rovfugle, der æder rotter. Herunder anvendelse af katte og hunde som er nogle af de mest effektive rottebekæmpere.

Retningslinjer for anvendelse af gift

Hvis der skal anvendes gift, skal det ske efter følgende retningslinjer i Silkeborg Kommune:

- at der altid foretages en vurdering af, om gift er den optimale løsning på det pågældende rotteproblem
- at der altid anvendes den mildeste gift i den enkelte bekæmpelse
- at den udlagte gift sikres, så risikoen for utilsigtede forgiftninger minimeres
- at rottebekæmpelsen følges tæt. Der skal udføres hyppige opfølgende besøg, så mængden og styrken af den anvendte gift kan tilpasses bekæmpelsesbehovet. Rottebekæmperen skal evaluere bekæmpelsen senest efter 35 dage og skal vurdere om bekæmpelsesstrategien skal ændres.
- at al gift indsamles ved bekæmpelsens afslutning.
- at gift aldrig udleveres direkte til borgeren.
- at grundejeren har fået tilstrækkelig viden omkring hvordan rotter undgås i fremtiden.
- at sørge for at der altid er fortaget tilstrækkelig bygningssikring og renholdelse, så rotterne ikke kan finde læ eller føde på ejendommen.

Giftfri bekæmpelse

Rottebekæmpelsen i Silkeborg Kommune følger nedenstående retningslinjer.

Byzone

Der anvendes ikke længere rottegift i kommunens byzoner.

Det åbne land

Ved tegn på få rotter (mindre end 5) anvendes kun smækfælder og andre giftfrie bekæmpelses metoder.

Ved tegn på mange rotter anvendes primært smækfælder og andre giftfrie bekæmpelses metoder, men også gifte for at sikre en effektiv bekæmpelse.

Som beskrevet i afsnit 3.2 har Silkeborg kommune opnået et markant fald i giftforbruget. Forbruget er i år 2021 reduceret med knap 2,5 tons årligt siden 2015.

Der er som erstatning for giften udleveret 5000-6000 smækfælder til kommunens borgere, som har haft rotteproblemer i løbet af år 2020 og 2021. Borgerne kan bruge smækfælderne til såvel forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

Silkeborg kommune har med stor succes reduceret giftforbruget kraftigt uden stigning i antal rotteanmeldelser.

Giftfrie bekæmpelsesmetoder

Silkeborg kommune anvender følgende giftfrie bekæmpelsesmetoder.

Smækfælder

De traditionelle smækfælder er i dag den vigtigste bekæmpelsesmetode.

Der afprøves løbende intelligente smækfælder som giver signal, når de smækker. Silkeborg Kommune har endnu ikke opnået succes med denne type fælder, men vil løbende følge udviklingen på markedet.

Opsætning af rovfuglekasser

Silkeborg Kommune har opsat ca. 40 uglekasser på offentlige arealer, hvor der kan være risiko for at der efterlades spiseligt affald. Det er vores håb, at natuglerne kan medvirke til at begrænse antallet af mus og rotter i disse områder. Der er også udleveret flere kasser til de private.

Der vil løbende blive kontrolleret om der bosætter sig ugler i kasserne.

Rottehund

Silkeborg Kommune ser positivt på anskaffelse af en "rotte hund", som kan anvendes til rottebekæmpelse indendørs i boliger, men også i mange andre situationer.

Rottehunden skal tilknyttes en rottebekæmper, som har ansvaret for træning mv. af hunden.

I øjeblikket er der indkøbt 3 hunde som udfører et fantastisk stykke arbejde sammen med deres ejere (rottefængere).

Reduktion af antallet af kloakrotter

Silkeborg Spildevand skal så vidt muligt anvende giftfrie metoder anvender elektroniske smækfælder til bekæmpelse af rotterne i kloakkerne. Gennem god planlægning er det muligt at bekæmpe kloakrotterne i små "lukkede" kloaksystemer, således at kloaksystemet bliver "rottefri zone".

Silkeborg Spildevand skal derfor udføre strategisk bekæmpelse af rotter i de områder, hvor Silkeborg Kommune og Silkeborg Spildevand kan se et behov for bekæmpelse. Denne vurdering tager udgangspunkt i antallet af rotteanmeldelser i området, kloaksystemets tilstand mv.

Det er den forebyggende indsats med intakte kloakker, som har størst værdi til begrænsning af gener forårsaget af kloakrotter.

Indkøb og anvendelse af elektronisk udstyr

Der er igangsat forsøgsordninger med smækfælder som giver besked, når fælden aktiveres. Det er vores forventning, at rottebekæmperen sparer tid på forgæves for at tilse fælderne.

Der vil i den kommende planperiode blive investeret i flere typer af smækfælder eller overvågningsudstyr, for at fremme den giftfri bekæmpelse, men også for at effektivisere rottebekæmperens arbejdsdag.

6.3. STYRKET FOREBYGGENDE INDSATS

Silkeborg Kommune vil gerne styrke borgernes viden om forebyggelse af rottegener, ved aktivt at inddrage borgerne i rottebekæmpelsen og forebyggelsen af rottetilhold på egen grund.

Ingen er interesseret i at have rotter på deres ejendom og i de fleste tilfælde, er det mangel på viden, og/eller dårlige vaner, som er årsag til rottetilholdet. En større forebyggende indsats vil reducere rottebestanden i område og vil øge trygheden hos de omkringboende.

Forekomst af rotter er betinget af tilstedeværelsen af mad, vand og skjulesteder. Hvis man effektivt skal forebygge mod rotter, skal man i første omgang fjerne rotternes adgang til fødekilder. Der kan være områder, hvor fødekilderne ikke kan rottesikres optimalt, f.eks. på husdyrbrug med åbne stalde, ensilagepladser og lignende.

Rottebekæmperen skal informere borgerne om hvad de kan gøre, for at der ikke kommer rotter en anden gang. Det kan være rottesikring af bygninger, så rotterne ikke kan komme ind til fødekilderne. Det kan også være bedre renholdelse af de ydre arealer, så spiseligt affald løbende fjernes.

Endelig kan det være oprydning og fjerne bevoksning, så rotterne ikke har nogen skjulesteder i nærheden af bygningerne. Rotterne er meget sky dyr som helst vil være i skjul og helst ikke begiver sig ud på åbne arealer af frygt for rovdyr og rovfugle.

Skal der ske rottesikring af bygninger eller andre tiltag, er det rottebekæmperens pligt, at føre tilsyn med at forholdene bliver bragt i orden, også selv om rotterne er væk fra ejendommen.

Rotter kan lugte eller fornemme, at der har været andre rotter i området og vil instinktivt søge samme steder hen. Der vil derfor være en øget sandsynlighed for, at der opstår rottetilhold igen, hvis ikke forholdene rottesikres.

Information på Silkeborg Kommune hjemmeside

Silkeborg Kommune har købt rettigheder til at anvende det digitale informationsmateriale omkring forebyggelse og bekæmpelse af rotter fra den landsdækkende hjemmeside www.rotteangreb.dk. Der er lavet 8 små videoer som bebeskriver hvordan du skal forholde dig i følgende situationer:

- Er der rotter?
- Rotter ved boligen
- Hønsehold
- Fodring af fugle
- Kloakbrud
- Kompost og affald
- Gemmesteder
- Rotter ved landbrug

Foruden disse videoer, som på en lidt humoristisk måde fortæller om hvordan du undgår rotter, henvises der til andre hjemmesider med nyttig information om rottebekæmpelse.

Silkeborg Kommune henviser til hjemmesiden www.rotteangreb.dk på kommunens egen hjemmeside www.silkeborgkommune.dk. Der er desuden en dybdegående beskrivelse af hvilke tegn man skal være opmærksom på, hvis der er tvivl om du har fået besøg af rotter.

Undervisning af skolebørnene

Silkeborg Kommune har indført et undervisningsforløb omkring rotter og rottebekæmpelse til kommunens skolebørn.

Undervisningsforløbet tilrettelægges sammen med Kommunens Skuleafdeling og Ferskvandscenterets personale, som allerede i dag står for en del af undervisningen i biologi, dyrs adfærd mv.

Det er håbet, at kommunen, via kombineret leg og læring, kan lære børnene om hvorfor rotterne skal bekæmpes, samt hvor vigtigt den forebyggende indsats er. Gennem spil, praktiske opgaver og digitale medier er det vores håb, at give børnene viden nok til, at de kan være med til at fjerne tabuet om "at det er pinligt at anmelde rotter". Desuden skal børnene have viden nok til, at de kan indgå i dialog med forældre m.fl. omkring hvordan rotter skal forebygges og bekæmpes.

Den baggrundsviden vil være lige så vigtig, når børnene selv engang bliver grundejere og kan risikere selv af få rottetilhold.

Der arbejdes løbende med forbedring af de procedurer og tjeklister, som rottebekæmperne anvender, så betjeningen af borgerne er ensartet og på et højt fagligt niveau.

7. OPTIMERE BRUGEN AF DIGITALE LØSNINGER

Silkeborg Kommune anvender IT-løsninger, hvor alle henvendelser og handlinger i den kommunale rottebekæmpelse registreres.

Kommunen vil aktivt benytte den indsamlede information til at målrette bekæmpelsen og sikre kvaliteten af den kommunale rottebekæmpelse.

Formålet med den digitale registrering er:

- at rotteanmeldelser kan gøres nemt og hurtigt
- at skabe et hurtigt overblik over den enkelte anmeldelse
- at skaffe viden om forekomst og årsager til rotter i Silkeborg Kommune. Anmeldelserne kan inddeles i grupper f.eks. indenfor hønsehold, fuglefodring m.fl. Det giver kommunen mulighed for at iværksætte konkrete tiltag på de områder, hvor det har størst effekt.
- at sikre kvalitet, tryghed og overblik i den kommunale rottebekæmpelse

Aktiviteter:

- Implementering af alle lovpligtige krav i digitalt registreringsprogram
- Møder med bekæmperne hvor følgende drøftes:
 - sikring af ensartet registrering i databaserne
 - indkøb og implementering af nye digitale løsninger
- Analyse af rotteanmeldelserne til læring og evaluering af den administrative indsats

Succeskriterier:

- at skabe lettere adgang til detaljeret dataudtræk i de enkelte sager
- at give bedre sags-opfølgning og kortere behandlingstider i enkeltsager
- at sikre bedre kontrol med og mere effektiv indsats overfor de typiske årsager til rottetilhold

Oplysningerne om forebyggelse og rottebekæmpelse i Kommunen videregives desuden til den offentlige rottedatabase hos Miljøstyrelsen "Rottehullet".

8. REGLER FOR PRIVAT BEKÆMPELSE

Forbud mod anvendelse af gift ved privat rottebekæmpelse

Silkeborg Kommune har med vedtagelsen af denne handlingsplan besluttet, at der ikke længere må bruges gift i den private rottebekæmpelse.

For at sikre, at al bekæmpelse med gift i Silkeborg Kommune lever op til resistensstrategien, vil det ikke længere være tilladt at udføre privat rottebekæmpelse med brug af gift i Silkeborg Kommune. Det er således kun tilladt at udføre privat rottebekæmpelse i Silkeborg Kommune med andre lovlige midler og metoder end gift, jf. rottebekendtgørelsens § 6 stk. 4.

Det betyder, at fra den 1. maj 2023, må ingen private R1- eller R2- autoriserede rottebekæmpere benytte gift til bekæmpelse af rotter i Silkeborg Kommune. Såfremt der indenfor handlingsplansperioden kommer nye gifte på markedet i Danmark, vil disse også være omfattet af forbuddet.

For nye sikringsordninger og aftaler om privat bekæmpelse træder kravet om "ingen privat rottebekæmpelse med brug af gift" i kraft ved offentliggørelsen af denne handlingsplan. For R2-autoriserede træder kravet om "ingen privat rottebekæmpelse med brug af gift" ligeledes i kraft ved offentliggørelsen af denne handlingsplan, da der her ikke benyttes kontraktlige sikringsordninger.

Der kan ikke foretages privat bekæmpelse af rotter med brug af gift af R1- autoriserede rottebekæmpere hos den enkelte borger eller virksomhed i Silkeborg Kommune.

Der kan heller ikke foretages rottebekæmpelse med brug af gift af R2- autoriserede rottebekæmpere på egen grund eller ejendom i Silkeborg Kommune.

Forbuddet vedrører ikke bekæmpelse af mus.

Følgende skal overholdes i forbindelse med en privat sikringsordning, enkeltstående privat bekæmpelse med R1-autorisation og ejendomme omfattet af R2-autorisation:

- Alle eksisterende, nye, ændrede eller opsagte sikringsordninger mod rotter, skal indberettes til kommunen. Registrering i den offentlige rottedatabase på miljøportalen accepteres som en indberetning til kommunen.
- Hvis en sikringsordning kun omhandler monitorering og bekæmpelse af mus, skal dette indberettes direkte til kommunen, og ikke i den offentlige rottedatabase.
- Konstateres der forekomst af rotter via sikringsordninger, eller på ejendomme omfattet af R2-autorisation, skal dette straks anmeldes til den kommunale rottebekæmpelse.
- Ved anmeldelse om rotteforekomst vil Silkeborg Kommune komme på tilsyn, for at besigtige de omkringliggende arealer for tegn på rotteforekomst, så der kan blive igangsat en helhedsbekæmpelse, hvor dette skønnes nødvendigt.
- Hvor den R1- eller R2-autoriserede rottebekæmper vurderer, at bekæmpelse med gift er mest effektivt, skal sagen overdrages til Silkeborg Kommunes rottebekæmpere.

- I forbindelse med bekæmpelse af rotter på en ejendom omfattet af en sikringsordning skal virksomheden og/eller bekæmpelsesfirmaet sende en kopi af rapporten til Silkeborg Kommune senest 30 dage efter udarbejdelse af rapporten, jf. § 23, stk. 3 i rottebekendtgørelsen.
- Ved monitorering af rotteforekomst må der ikke anvendes gift. Alle lovlige former for giftfrie overvågningsformer, herunder dræbende fælder, er tilladt.
- Alle aktive sikringsordninger og enkeltstående private bekæmpelser udført af R1- eller R2-autoriserede rottebekæmpere skal følge de til enhver tid gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, herunder bl.a. "Vejledning: Rotter, mus og fødevarevirksomheder" og "Vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter".
- De steder, der indgår aftale om sikringsordning kun omfattende mus, gør Silkeborg Kommune opmærksom på, at monitorering og bekæmpelse af mus med gift skal ske ved anvendelse af foderstationer, hvortil rotter ikke har adgang, jf. § 2, stk. 4 i rottebekendtgørelsen. Dette gælder også de gifte, der kun er godkendt til musebekæmpelse, da dette sidestilles med at udlægge foder til rotter, jf. § 14 i miljøaktivitetsbekendtgørelsen.

Baggrund

Silkeborg Kommune har et ønske om:

- at få et bedre overblik over den samlede rotteforekomst og giftforbrug i kommunen.
- at sikre en prioritering af forebyggelsesindsatsen.
- at rottebekæmpelse med gift kommer til at følge den samme standard i hele kommunen.

Derfor har Kommunalbestyrelsen besluttet, at privat rottebekæmpelse med brug af gift, ikke længere er tilladt. Forbuddet omhandler både antikoagulanter og gift med aktiv-stoffet cholecalciferol. Dermed vil Silkeborg Kommune opnå de ønskede effekter, mens erhvervslivet får færrest mulige ændringer i deres nuværende rutiner og procedurer.

Kommunen er den håndhævende myndighed, og har derfor det overordnede ansvar for en effektiv rottebekæmpelse.

Succeskriterie:

At der ved tilsyn m.v. ikke konstateres, at der udføres privat rottebekæmpelse med brug af gift, senest et år efter handlingsplanens vedtagelse.

9. TILSYN MED BEKÆMPELSEN

Det er kommunens ansvar at føre tilsyn med, at rottebekæmpelsen i kommunen, herunder også at den private bekæmpelse, bliver udført indenfor de rammer der er sat af lovgivningen, Miljøstyrelsens resistensstrategi og Silkeborg Kommunes rottehandlingsplan.

Hvis Silkeborg Kommune bliver bekendt med overtrædelser af kravene i handlingsplanen eller gældende lovgivning etc. vil Silkeborg Kommune være nødsaget til at udstede påbud og eventuelt indgive en politianmeldelse. Ved gentagende eller grove forsømmelser kan det klages til Miljøstyrelsen og/eller Kemikalieinspektionen.

Tilsynet med den private bekæmpelse

Silkeborg Kommune vil ved uanmeldt stikprøvekontrol kunne møde op på virksomheder eller ejendomme, som er omfattet af privat sikringsordning og/eller R2-autorisation med henblik på at sikre, at gældende lovgivning overholdes.

Egenkontrol med den kommunale bekæmpelse

Silkeborg Kommune ønsker også et højt niveau indenfor egne rækker. Derfor vil Silkeborg Kommune udføre egenkontrol med kommunens bekæmpelse. I de tilfælde Silkeborg Kommune ikke lever op til reglerne, kan Miljøstyrelsen meddele kommunen påbud eller indgive en politianmeldelse. Ligeledes har Miljøstyrelsen mulighed for at inddrage den enkelte medarbejders autorisation til rottebekæmpelse.

Succeskriterie:

- at der løbende foretages kontrol af den private rottebekæmpelse i Kommunen
- at der over en 3-årig periode udføres kontrol med, at den private bekæmpelse i Silkeborg Kommune, lever op til bekendtgørelsen og kommunens handlingsplan.
- at der igangsættes og gennemføres en uvildig kontrolproces af vores egen bekæmpelse i Kommunen

10. EVALUERING AF DEN FREMTIDIGE ROTTEBEKÆMPELSE

Silkeborg Kommune vil en gang årligt evaluere rottebekæmpelsen.

Der skal udarbejdes en rapport som beskriver hvordan udviklingen i antallet af rotteanmeldelser og giftforbrug har været. Desuden skal evalueringen beskrive udviklingen i de typiske årsager til rotteanmeldelser, samt indsatsen på området.

Evalueringen vil også omhandle en beskrivelse af forholdene på de tilsynspligtige ejendomme, samt en vurdering af om succeskriterierne i rottehandlingsplanens fokusområder kan efterkommes.

Evalueringen er med til at sikre, at planens målsætninger overholdes eller om der skal ændres i indsatsområderne eller igangsættes nye tiltag.

Den årlige evaluering skal godkendes af Teknik og Miljøledelse.

Understøtter målsætningen

- at sikre kvalitet og kontinuitet i den kommunale rottebekæmpelse
- at al rottebekæmpelse henholder sig til resistensstrategien
- at effektivisere og målrette kommunens tilsyn og håndhævelser
- at sikre at planens mål og visioner overholdes

Aktiviteter:

- Regelmæssige driftsmøder med bekæmperne og andre relevante parter til diskussion af problemer og den generelle indsats
- Årligt evalueringsmøde, hvor alle involverede parter i rottebekæmpelsen deltager.
- Evalueringsrapporten godkendes af Teknik og Miljø ledelse